

HOOGLERAAR JAAP WILLEMS SCHRIJFT OVER
DESASTREUS VERLOPEN BOEDELVERDELING

FAMILIEVERHOUDINGEN OP SCHERP

De familie van Jaap Willems viel uiteen vanwege strijd om de nalatenschap. Hij schreef een roman over zijn ervaringen: 'Als je de zaken niet bijtijds regelt, blijven er uiteindelijk alleen maar verliezers over.'

In zo'n 30 procent van de gevallen ontstaat in ons land ruzie om de erfenis. En: vaak met verstrekkende gevolgen. Toen Jaap Willems, journalist, schrijver en hoogleraar wetenschapscommunicatie aan de Universiteit Twente, een paar jaar geleden vernam dat boedelverdelingen steeds vaker gepaard gaan met hoog oplopende conflicten, besloot hij daaraan een roman te wijden. Als executeur testamentair van de nalatenschap van zijn moeder wist hij precies waarover hij sprak. 'Ik wilde mijn ervaringen te boek stellen omdat er de komende jaren veel erfenissen vrijkomen, waarbij het vaak gaat om aanzienlijke vermogens. Misschien dat anderen er hun voordeel mee kunnen doen, want als je de zaak goed regelt, kun je veel narigheid voorkomen.'

Gatenkaas

Nee, De erfenis is géén journalistiek verslag van wat er in zijn familie is gebeurd. Willems vindt het te gênant die vuile was met alle *ins & outs* buiten te hangen. Daarom meldt hij tijdens het gesprek meermalen dat zijn boek een geromantiseerde versie is van een onverkwikkelijk afgewikkelde erfenis. 'Ik heb weliswaar mijn eigen ervaringen erin verwerkt, maar ook gebruikgemaakt van desastreus verlopen erfenisaffaires van vrienden en van informatie van advocaten, notarissen en andere deskundigen.'

In *De erfenis* vraagt een moeder de ik-figuur haar financiën op orde te brengen. Zij is herstellende na een herseninfarct en maakt zich zorgen over haar vermogen, dat sinds de dood van haar man wordt beheerd door dochter Reina. Als de hoofdpersoon op dit verzoek ingaat, stuit hij op allerlei administratieve slordigheden. De financiële verslaglegging van moeders vermogen is een gatenkaas; bankafschriften zijn verdwenen en dossiers onzorgvuldig gedocumenteerd. Daarbij ontdekt hij, tot zijn ontzetting, dat zijn zus tonnen heeft geroofd van een Zwitserse bankrekening en een kostbaar schilderij heeft verduisterd. Zus ontkent, maar wil verder nergens over praten. De familieverhoudingen komen op scherp te staan nadat moeder is overleden en de verdeling van de erfenis in de rechtszaal wordt uitgevochten. De familie valt in twee partijen uiteen: enerzijds de hoofdpersoon en zijn broer, anderzijds zus Reina. Beide partijen worden bijgestaan door deskundigen: notarissen, medisch specialisten en advocaten, van wie enkelen een onfrisse rol spelen.

Hoe sterk hun zaak er ook voorstaat, toch leggen de ik-figuur en zijn broer in de rechtszaal het loodje. Dankzij het spectaculaire optreden van de advocaat van de tegenpartij, die schermt met de emoties van de aanhankelijke dochter die zielsveel van haar moeder hield, komt zus Reina weg met het door haar geroofde geld en schilderij. Vanwege de ondermaatse prestatie van hun eigen advocaat hebben de broers het nakijken. Op aandrang van een nieuwe vrouwelijke advocaat besluiten de broers met hun zus tot een schikking te komen. Een wrange afloop, zeker omdat de eerste advocaat oordeelde dat het een 'prachtige casus betrof, die niet fout kan gaan.'

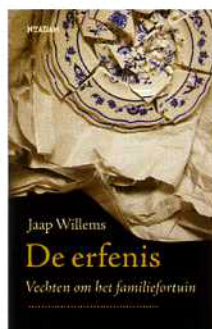
Wrakhout

Financieel gezien is uw zus er goed vanaf gekomen. In emotioneel opzicht kun je je dat afvragen: zij ziet niemand meer van de familie.

'Uiteindelijk zijn er alleen verliezers. Vanaf het begin heeft de notaris ons daarvoor gewaarschuwd. Na de schikking hebben wij onze zus nooit meer gesproken. Dat een familie uit elkaar scheurt, > >

Handgeschreven testament

Een testament mag ook handgeschreven zijn. Dat heet een holograaf. Elke pagina van zo'n testament moet wel door de erflater zijn ondertekend. Tegenover de notaris moet de erflater verklaren dat de holograaf inderdaad zijn of haar uiterste wil bevat. De notaris geeft aan het Centraal Testamenten Register door dat er een nieuw testament is gemaakt. Het CTR houdt bij wie, wanneer en bij welke notaris een testament heeft laten (op)maken. Het CTR biedt geen inzage in de inhoud van het testament, maar beantwoordt wel de vraag of een overledene een testament heeft en bij welke notaris deze zich bevindt. Iedere notaris kan namens de erfgenamen het CTR raadplegen. Als particulier kunt u dit ook (kosteloos) nagaan: centraaltestamentenregister.nl.

De erfenis, vechten om het familiefortuin

van Jaap Willems is verschenen bij Nieuw Amsterdam Uitgevers. ISBN 978-90-468-0537-4. Prijs: € 16,50.

maakt iedereen tot verliezer.' (Later voegt Willems daaraan toe dat de broers door de strijd met hun zus een sterke band met elkaar hebben gekregen. Dat gold ook voor Willems en zijn moeder, die de laatste jaren van haar leven betere gesprekken met elkaar voerden dan in de vijftien jaar daarvoor.)

In uw boek krijgt een aantal deskundigen er flink van langs.

'De meest dramatische rol speelde de KNO-arts die bevriend is met mijn zus. Hij had mijn moeder al twee jaar niet onderzocht, of zelfs maar gezien. Daarbij was hij niet eens haar arts. Toch gaf hij een verklaring af dat zij ontoerekeningsvatbaar zou zijn. Onze middelste advocaat was wrakhout. Die man heeft ons verschrikkelijk veel geld gekost. Wij kregen de indruk dat hij extra dingen deed om zijn nota te kunnen opschroeven. De advocaat van de tegenpartij hebben wij betrapt op bewust liegen. Na afloop zei hij: "Ik had dat argument nodig in mijn verhaal." Onthutsend gewoon.'

Alleen de notaris komt er goed van af.

'Meermalen heeft hij geprobeerd mijn zus Reina en ons bij elkaar te brengen. Vanaf het begin zei hij: "Als je niet gaat schikken, gaat het jullie allemaal heel veel geld, tijd en emoties kosten." Daarin heeft hij gelijk gekregen.'

Mooie taak

Tien jaar geleden overleed uw vrouw met wie u twee dochters kreeg. U woont samen met een nieuwe partner die ook kinderen heeft. Hoe heeft u de erfenis geregeld?

'Lang voor mijn vrouw stierf, maakten wij een testament waarin een en ander was vastgelegd. Toen mijn huidige partner en ik gingen samenwonen, brachten wij beiden bezit in. Wij maakten toen een testament met aanhangsels van wat wij als ons eigendom beschouwen en dat naar onze eigen kinderen moet gaan. Onze wederzijdse kinderen kunnen over alles ruzie krijgen, maar niet over de erfenis.'

Wat raadt u ouders aan die niet willen dat hun kinderen gaan strijden over de nalatenschap?

'Veel mensen vinden het beangstigend te praten over de erfenis, want dan moeten ze nadenken over het leven na hun dood en daarom regelen ze liever niks. Wil je niet dat jouw kinderen hier ruzie over maken, raadpleeg dan de notaris. Hij kan vertellen wat je moet vastleggen in een testament. Vaak hebben ouders met hun kinderen al afspraken gemaakt of zijn er dingen beloofd die niet zwart op wit staan. Zonder notaris leidt dat bijna altijd tot problemen, want zodra er een conflict ontstaat worden mondelinge overeenkomsten vergeten. Dan worden papieren opgeëist waaruit blijkt dat vader dat kastje echt aan Henk heeft beloofd. In samenspraak met de notaris kunnen mensen een dossier opbouwen van dergelijke afspraken. Als alle betrokkenen weten dat dat dossier bestaat, wordt niemand achteraf verrast.'

Ook een kind kan zo'n lijst samenstellen, zegt Willems. 'Zet alles op papier, ook eerder gemaakte mondelinge afspraken, vraag zussen en broers wat er is overeengekomen, verifieer dat bij je ouders en leg het vast. Dat lijkt misschien hebbertig, maar als je de onderlinge relatie met je broers en zussen goed wilt houden valt dat wel uit te leggen.'

Willems ziet een prachtige taak voor de notaris om ruzies rond om nalatenschappen te voorkomen. 'De notaris staat boven de partijen. Hij is bij uitstek de figuur die een belangrijke rol kan spelen bij complexe erfenissen. Betrek hem tijdig bij dergelijke kwesties, zodat hij zijn deskundigheid kan inbrengen.' < <